

תנא דבי רבי ישמעאל עד עשרים שנה הקב"ה ממתין לו לאדם שמא ישא אשה, וכיון שעברו עשרים שנה ולא נשא אומר הקב"ה תפחנה עצמותיו. וכתב א"א ז"ל (יבמות פ"ו סי' ט"ז) רווק שעברו עליו עשרים שנה ואינו רוצה לישא – ב"ד כופין אותו לישא כדי לקיים מצות פרו ורבו.

וכן בשו"ע (אבן העזר א, ג): ובשום ענין לא יעבור מעשרים שנה בלא אשה. ומי שעברו עליו כ' שנה ואינו רוצה לישא, ב"ד כופין אותו לישא כדי לקיים מצות פריה ורביה.

לפי זה, אין כל מקור או פוסק המתיר להתאחר לאחר גיל עשרים, ויעויין להלן בפרק הרם רבני ירושלים.

והחזון איש (אה"ע קמח – חי' לקידושין כטב) כתב, דגם הלומד תורה לא יאחר מעשרים שנה, ולאחר כ' לא אפשר, דהרי הוא כל ימיו בהרהור, וכן כתב בשו"ת פאת שדך (אקמטי) שאמר לו החזו"א שמי יוכל לומר בזה"ז שאין יצרו מתגבר עליו.

וכתב בספר מצהלות חתנים (לר' יצחק אוהב ציון; עמ' כ') שאף מרן הקהלות יעקב אמר להשיא הבנים והבנות בגיל צעיר, וכשנכנס אל הקודש פנימה לפני הגר"ח קנייבסקי שליט"א עם בחור אחד ליתן לו ספר שחיבר הבחור – אחר שעייין בספר, אמר הרב "עכשיו התונה", והבחור היה אז בן י"ז שנה.

ועוד אמר הגה"צ רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שהחזו"א (דודו) רצה שהוא יינשא בגיל י"ז וחצי, ושברדרך כלל הוא מייעץ שאם הבן אינו לומד כל כך טוב – שילמד עוד קצת לפני התונתו, אבל אם הוא לומד טוב – שיתחתן, כיון שילמד טוב אף אחרי הנשואין.

ואף כ"ק אדמו"ר הרבי מלובביץ הדייך והורה להתחתן בגיל צעיר הן לאשכנזים והן לספרדים, וכפי שהובא לעיל.

ובעין זה בשלחן ערוך המקוצר לר' יצחק רצאבי (אה"ע א, קצח א) שמשנכנס האדם לשנת שמונה עשרה הלה עליו המצוה .

ובשבת ועם (ז, עמ' 388) כתב שמנהג יהודי אפגניסטן שהבנים התחתנו בגיל 18-20.

ידוע הסיפר בשנת תרפ"ט הפרעות בחברון ששחטו בחורי ישיבה מישיבת כנסת ישראל חברון, ונתפזרה הישיבה, היה צדיק אחד המוכיח המפורסם הגה"צ בשם רוזנבערג זצ"ל ששלח טלגראם לבן שלו טרם הגיעו לגיל 18 שיבוא תיכף ומיד לארצות הברית כי אמרו חז"ל בן 18 לחופה, וצריך